БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ПО
ГЕОФИЗИКА, ГЕОДЕЗИЯ И ГЕОГРАФИЯ
№ 598 / 16.11. 2026 г.
СОФИЯ

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Димитър Трифонов Симеонов
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“,
Исторически факултет, катедра „География“

относно конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.4. „Науки за Земята“, научна специалност „Икономическа и социална география“ (География на туризма), за нуждите на департамент „География“ при НИГГГ – БАН, обявен в „Държавен вестник“, бр. 71 от 7 август 2026 г., с кандидат доц. д-р Десислава Георгиева Вараджакова

Настоящото становище е изготвено въз основа на представените от кандидата документи по конкурса, включително автобиография, дипломи и удостоверения, справка за изпълнение на минималните изисквания, списъци на публикациите и цитиранията, резюмета на научните трудове, справка за научните приноси и материали за проектната, организационната и преподавателската дейност. При оценката са съобразени Законът за развитието на академичния състав в Република България, правилникът за неговото прилагане и приложимите изисквания на НИГГГ – БАН.

I. Изисквания към кандидата

Доц. д-р Десислава Георгиева Вараджакова притежава последователна академична подготовка и значителен професионален опит в областта на туризма и неговите териториални, икономически и социални измерения. Тя завършва бакалавърска и магистърска степен по туризъм в Университета за национално и световно стопанство, а през 2010 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Икономика и управление“ (туризъм) след защита на дисертационен труд на тема „Усъвършенстване на организацията на градския туризъм“. От 2019 г. заема академичната длъжност „доцент“ в Националния институт по геофизика, геодезия и география при БАН, като паралелно с това развива дългогодишна преподавателска дейност във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ и преди това в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Наред с академичната подготовка следва да се оцени и натрупаният практически опит в туристическия сектор. Съчетаването на работа в реална стопанска среда с университетско преподаване и научни изследвания придава особена убедителност на анализите ѝ и обяснява добре изразената приложна насоченост на нейните трудове. Несъмнено би следвало да се отдели специално внимание на езиковата ѝ подготовка: отлично владеене на испански, много добро владеене на английски и познания по френски, руски и италиански език на посочените в автобиографията равнища.

Представената справка за изпълнение на минималните изисквания показва пълно съответствие с необходимите количествени показатели за академичната длъжност „професор“, при това със значително превишаване на общия праг. При изискуеми 640 точки кандидатката отчита 1001 точки, разпределени по групи показатели, както следва: А – 50 т. при изискуеми 50 т.; В – 102 т. при 100 т.; Г – 296 т. при 220 т.; Д – 360 т. при 120 т.; Е – 193 т. при 150 т. Особено показателни са резултатите по групите за цитирания и академична, проектна и образователна дейност, които свидетелстват не само за достатъчна по обем научна продукция, но и за нейното реално въздействие и професионална ангажираност. По представените материали приемам, че кандидатката отговаря на приложимите нормативни и институционални изисквания за участие в конкурса и не се откриват данни за плагиатство.

II. Оценка на научноизследователската, научноприложната и преподавателската дейност

Научната продукция на доц. д-р Десислава Вараджакова се отличава с устойчивост, тематична последователност и ясно очертан интердисциплинарен профил в рамките на икономическата и социалната география (географията на туризма). Пълният списък съдържа 115 публикации, сред които участие в три самостоятелни монографии, осем колективни монографични издания, 40 научни статии, 56 научни доклада, два университетски учебника, едно университетско учебно пособие и публикации в професионални издания. От този общ актив за настоящия конкурс са представени 37 публикации, разграничени от използваните при предходни процедури: шест в група В и 31 в група Г. Осемнадесет от публикациите в пълния списък са отнесени към издания, индексирани в Scopus и/или Web of Science, а десет – към ERIH PLUS.

Кандидатката представя шест статии в група В, публикувани в реферирани и индексирани издания (1 с квартил Q1, 1 с квартил Q2, 3 с квартил Q3 и 1 с квартил Q4) сред които Sustainability, Geographies, Tourism and Hospitality, GeoJournal of Tourism and Geosites и Forum geografic. Тематично те изграждат добре обосновано изследователско ядро, посветено на вътрешния туризъм в България, факторите за избор на дестинация и пространствените различия в потребителските нагласи. В четири от шестте публикации кандидатката е първи автор, което допълнително подчертава активната ѝ роля в изследователската работа. Оценявам положително стремежа отделните публикации да бъдат свързани чрез обща проблематика и методологична приемственост.

Съществен принос на кандидатката е разработването и прилагането на количествени подходи за изучаване на отношението на българските граждани към вътрешния ваканционен туризъм. Модифицирането на мултиатрибутивния модел на Фишбейн и използването му за оценка на положителни и отрицателни характеристики на зимния и летния отдих създават възможности за по-прецизно сравнение между туристически сегменти и територии. Национално представителните изследвания и разграничаването на резултатите по тип населено място, географско положение и социално-демографски признаци придават на тези разработки несъмнена географска стойност. Положителна оценка заслужават и изследванията върху териториалните диспропорции в туризма и върху възможностите за преодоляването им. Чрез анализи на морските и планинските курорти, регионалната туристическа специализация, сезонността, транспортната достъпност и поведението на различни потребителски групи кандидатката обосновава конкретни препоръки, насочени към планирането и управлението на туристическите територии. Важна е и работата ѝ по библиометрично картографиране на научната литература, включително с използване на VOSviewer, както и прилагането на статистически, регресионни и прогнозни методи.

Самостоятелно тематично направление с висока актуалност представляват изследванията върху социално-икономическите последици от пандемията от COVID-19 за туристическата индустрия. Още в началния етап на кризата кандидатката участва в организирането на международно анкетно проучване, проведено на няколко езика, резултатите от което са използвани за съпоставителни анализи на туристическите намерения и поведението в различни държави. В публикациите са разгледани промените в критериите за избор на места за настаняване, потребителското доверие, безопасността, разходите за пътуване и регионалните последици от ограниченията.

Научният профил се допълва от регионални изследвания на алтернативните форми на туризъм, къмпинг туризма, геотуризма, културно-историческото наследство и дигитализацията на туристическите услуги. Особено ценно за географската наука е вниманието към пространствената асиметрия в развитието на туристическия потенциал, към специфичните възможности на периферните райони и към зависимостта между териториално положение, инфраструктура и туристически функции. Проучванията на културния туризъм и на преобразуващата роля на

цифровите платформи допринасят за разширяване на тематичния обхват на географията на туризма към съвременните социални практики и новите модели на потребителско поведение.

Научната разпознаваемост на кандидатката е убедително подкрепена от библиометричните данни. В пълния списък са отразени 406 цитирания, включително 100 в издания, индексирани в Scopus и/или Web of Science, и 31 в издания от ERIH PLUS, както и цитирания в други рецензирани научни издания. За целите на конкурса в група Д са отчетени 72 цитирания, формиращи 360 точки при изисквани 120. Особено важно е, че позоваванията не са ограничени до националната литература, а показват присъствие на резултатите ѝ в международната научна комуникация. Това е съществен показател за научно въздействие, който придава допълнителна тежест на оценката за кандидатурата.

Висока оценка заслужава участието в проекти, в т.ч. и като ръководител. Според представената документация доц. д-р Вараджакова е ръководила два национални научни проекта, участвала е в осем други национални и два международни проекта.

Не по-малко убедителни са резултатите в преподавателската и научноорганизационната дейност. Автобиографията удостоверява 16-годишен преподавателски опит, работа по 14 учебни дисциплини в бакалавърски и магистърски програми, ръководство на 31 дипломанти и научно ръководство на двама докторанти, от които един е отчислен с право на защита, а другият продължава обучението си. Кандидатката е автор на два университетски учебника и едно учебно пособие, представени и по показателите за конкурса.

Представените материали ми дават основания за висока положителна оценка на научните постижения, професионалното развитие и академичната зрялост на доц. д-р Десислава Вараджакова. Научните ѝ приноси са добре аргументирани, тематично свързани и подкрепени с емпирични изследвания, проектната и преподавателската ѝ дейност допълват убедително общия облик на кандидатурата. В перспектива бих препоръчал да продължи да разширява присъствието на самостоятелните си публикации, така че личната ѝ изследователска линия да се откроява още по-ясно. Това е препоръка за бъдещо развитие, която по никакъв начин не поставя под съмнение стойността на представените трудове и положителната оценка за тях.

Заключение

Въз основа на цялостния преглед на конкурсната документация, научните публикации и представените научни и научно-приложни приноси считам, че доц. д-р Десислава Георгиева Вараджакова притежава необходимата научна квалификация, доказан изследователски капацитет, значим преподавателски и организационен опит и утвърден академичен авторитет за заемане на академичната длъжност „професор“. Постиженията ѝ надхвърлят в значителна степен минималните количествени изисквания, а съдържателната стойност на изследванията съответства на предмета и научния профил на обявения конкурс.

Поради изложените основания давам своята категорично положителна оценка за кандидатурата и предлагам на членовете на научното жури да подкрепят доц. д-р Десислава Георгиева Вараджакова за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 4.4. „Науки за Земята“, научна специалност „Икономическа и социална география“ (География на туризма), за нуждите на департамент „География“ при Националния институт по геофизика, геодезия и география – БАН, и да предложат на компетентния научен орган нейния избор.

Дата: 16.11.2026 г. **Член на научното жури:**

.....

/проф. д-р Димитър Симеонов/